

Europa pred vratima vaše tvrtke

Vrijednost oznaka zemljopisnog podrijetla za poduzetnike

Studeni 2016.

Europski IPR Helpdesk

Vodič – Vrijednost oznaka zemljopisnog podrijetla za poduzetnike

Europskim IPR Helpdeskom upravlja Europska komisija kroz Izvršnu agenciju za konkurentnost i inovacije (EACI), uz političke smjernice Opće uprave za poduzeća i industriju Europske komisije. Ovdje izraženi stavovi predstavljaju stavove autora i nisu nužno odraz stajališta Europske komisije.

PREVELA I PRILAGODILA:

Maja Bilčić Paulić

NAKLADNIK:

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
HAMAG-BICRO

UREDNIK:

Vedran Đidara

**KONCEPT
I GRAFIČKO
OBLIKOVANJE**

Cerovski Print Botique
studen 2016.

**Hrvatska agencija za malo gospodarstvo,
inovacije i investicije HAMAG-BICRO**

Ksaver 208
10000 Zagreb
Hrvatska
Tel: 01 2352 628
een@hamagbicro.hr
www.hamagbicro.hr

Europa pred vratima vaše tvrtke

Europska poduzetnička mreža (Enterprise Europe Network) inicijativa je Europske komisije kojoj je cilj poticati konkurentnost i inovativnost malih i srednjih poduzeća te njihov izlazak na međunarodno tržište. HAMAG-BICRO kao glavni partner za transfer tehnologije i inovacije u Hrvatskoj, dio je velike obitelji od preko 600 institucija u više od 60 zemalja koje pomažu otvoriti nova tržišta za naše poduzetnike.

Mreža može pomoći pri pronalasku idealnog izvora financiranja poslovnih projekata, plasiranju inovacije na tržište, pronalaženju distributera za svoje proizvode, zaštiti svog intelektualnog vlasništva i općenito u izlasku na međunarodno tržište. Zahvaljujući pristupu velikim bazama podataka koje povezuju stotine tisuća poslovnih ljudi, pronalazak poslovnog partnera lakši je, brži i besplatan.

Organizacijom edukativnih radionica i seminara na temu intelektualnog vlasništva, upravljanja inovacijama, transfera tehnologije te poslovanja s rizičnim fondovima kapitala cilj je podići razinu znanja među inovativnim poduzetnicima te im omogućiti pristup važnim informacijama na jednostavan i zanimljiv način.

Intelektualna i savjetodavna pomoć stručnjaka koju nudimo iznimno je korisna za tvrtke, a baš kao i sve ostale usluge koje pružamo, potpuno je besplatna.

Još jedna značajna prednost umreženosti mogućnost je organizacije međunarodnih poslovnih susreta na marginama velikih europskih sajmova gdje su naši poduzetnici postigli izvrsne rezultate, odnosno uspjeli plasirati svoje proizvode te izravno pronaći partnere, a uz minimalan ili znatno manji financijski izdatak.

Na stranicama koje su pred Vama, možete saznati više informacija o oznakama zemljopisnog podrijetla te kako ih koristiti. Nadamo se da će Vas ovaj vodič motivirati da uvrstite zaštitu Vašeg intelektualnog vlasništva u svoj poslovni plan ili nam se obratite za savjet.

Vrijednost oznaka zemljopisnog podrijetla za poduzetnike

Uvod	4
1. Ključni koncepti: zemljopisne oznake	5
2. Koje vrste zaštićenih zemljopisnih oznaka postoje?	7
2.1 Oznake podrijetla	7
2.2 Oznake zemljopisnog podrijetla	7
2.3 Oznake izvornosti	7
3. Kako su zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla?	9
3.1 Ciljevi zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla (OZP)	9
3.2 Pravci zaštite	10
4. Provedba/ instrumenti zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla	17
5. Oznake zemljopisnog podrijetla i žigovi	18
5.1 Razlikovne oznake s različitim funkcijama	18
5.2 Kolidizija žigova i oznaka zemljopisnog podrijetla	18
6. Kako pretraživati baze podataka oznaka zemljopisnog podrijetla	20
6.1 Na nacionalnoj razini	20
6.2 Na razini Europske unije.	20
6.3 Na međunarodnoj razini.	20
Korisni izvori	21

Uvod

Parmska šunka, Roquefort, Cognac i Porto nisu samo nazivi proizvoda. Oni odražavaju i evociraju kvalitetu i ugled koji su usko povezani sa zemljopisnim podrijetlom predmetnih proizvoda.

Takva posebna „poveznica“ između kvalitete i/ili ugleda proizvoda i njihovog zemljopisnog podrijetla može imati značajnu tržišnu vrijednost, a zaštita proizvoda putem oznaka zemljopisnog podrijetla, slijedom navedenog, predstavlja ključni iskorak proizvođačima za stjecanje odgovarajuće tržišne prednosti.

Zaista, potrošači su često spremni platiti višu cijenu za proizvode koji imaju određene karakteristike koje ih povezuju s njihovim zemljopisnim podrijetlom. Oznake zemljopisnog podrijetla stoga mogu imati značajnu komercijalnu ulogu na tržištu, a poduzetnicima predstavljati zanimljiv tržišni potencijal u smislu brendiranja proizvoda.

Svrha je ovog vodiča upoznati čitatelje s oznakama zemljopisnog podrijetla kao snažnog prava koje pruža zaštitu zemljopisnim oznakama ili simbolima takvima da mogu stvoriti očekivanja potrošača u pogledu kvalitete ili ugleda proizvoda koji nose određene oznake zemljopisnog podrijetla.

Nakon obrazloženja ključnih koncepata zaštite koji se odnose na zemljopisne oznake i njihove vrijednosti za poduzetnike, ovaj vodič analizira različite pravce zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla na nacionalnoj razini, međunarodnoj razini, kao i na razini Europske unije.

Vodič također ističe temeljne razlike između oznaka zemljopisnog podrijetla i žigova, pružajući praktične savjete za izbjegavanje potencijalnih sukoba između tih dvaju prava intelektualnog vlasništva.

1. Ključni koncepti: zemljopisne oznake

Zemljopisne oznake i nazivi u vezi s proizvodima dugo su prisutni na tržištu.

Proizvodi označeni zemljopisnim oznakama uobičajeno se prodaju bolje, a proizvođači ih koriste kako bi potrošačima ukazali na zemljopisno podrijetlo proizvoda koji su njima označeni.

Međutim, zemljopisne oznake¹ i nazivi služe isključivo kao indikatori podrijetla proizvoda samo ako kao takvi budu prepoznati od strane potrošača i trgovaca.

Neke zemljopisne oznake ili nazivi koji se nalaze na samim proizvodima kod potrošača ne pobuđuju nikakva očekivanja o zemljopisnom podrijetlu proizvoda.

Razlozi tome mogu biti sljedeći:

- ▶ naziv nije poznat potrošačima ili je stekao neko drugo značenje koje nema nikakve veze s izvornim zemljopisnim podrijetlom tog proizvoda (primjerice „Hawaii tost“ na jelovniku ili pojam „Venecijanska soba“ ne pobuđuju očekivanja da je tost zaista s Havaja ili soba iz Venecije)
- ▶ naziv je izgubio svoje izvorno značenje i u javnosti se više ne smatra indikatorom specifičnog podrijetla proizvoda. U tom slučaju, zemljopisni naziv postao je opći, npr. zemljopisni naziv označava posebnu vrstu ili kategoriju proizvoda neovisnu o svom zemljopisnom podrijetlu. Primjeri za to su „Kolonjska voda“, „Wieners“ ili „French fries“.

¹ Osim naziva država ili mjesta, kao indikatori zemljopisnog podrijetla proizvoda ili usluge mogu služiti i znakovi, emblemi i simboli koji mogu biti prepoznati kao oznake zemljopisnog podrijetla proizvoda uz koje se nalaze. Neki su primjeri navedenog poznate građevine, kao što je Koloseum, Eiffelov toranj ili neke poznate stvarne ili izmišljene osobe, primjerice William Tell ili Uncle Sam. Isti predstavljaju neizravne zemljopisne poveznice koje stvaraju odnos sa zemljopisnim područjem bez izričitog navođenja mjesta podrijetla.

Zemljopisne oznake i nazivi koji se u javnosti ne percipiraju kao oznake zemljopisnog podrijetla nisu zaštićeni od neovlaštenog korištenja jer ne postoji očekivanje da proizvod potječe iz zemljopisnog područja na koje se referira.

S druge strane, određena zemljopisna područja² stvaraju očekivanja kod potrošača ne samo u pogledu zemljopisnog izvora već i u pogledu određenih karakteristika, kvalitete i/ili ugleda određenih proizvoda (kao što su oznake npr. „Champagne“ ili „Bordeaux“ za vina).

Navedene karakteristike i kvalitete mogu biti uvjetovane prirodnim zemljopisnim čimbenicima (zemljom, klimom, topografskim čimbenicima itd.), autohtonim sirovinama, specifičnim ljudskim znanjima ili vještinama razvijenim na određenom zemljopisnom području ili kombinacijom navedenih čimbenika. Takvi zemljopisni nazivi zaslužuju zaštitu, a njihova je zaštita na tržištu prisutna godinama.

---

² Zemljopisno područje ima široko značenje; ono se može referirati na relativno uski dio nekog mjesta, cjelokupno područje ili čitavu državu.

2. Koje vrste zaštićenih zemljopisnih oznaka postoje?

U teoriji se uvriježilo shvaćanje da postoje tri kategorije zaštićenih zemljopisnih naziva: oznake podrijetla, oznake zemljopisnog podrijetla (OZP) i oznake izvornosti (OI).

2.1 Oznake podrijetla

Oznake podrijetla obično se definiraju kao nazivi ili oznake koji se koriste da bi se ukazalo na to da proizvod ili usluga dolaze iz države, regije ili određenog mjesta, bez naznake postojanja bilo kakve posebne kvalitete ili ugleda koji bi se mogli povezati sa zemljopisnim podrijetlom.

Oznaka podrijetla može biti zemljopisni naziv koji izravno ukazuje na mjesto podrijetla (npr. naziv države, regije, grada, kao što je „Proizvedeno u Italiji“, „Španjolski proizvod“ ili „Švicarska kvaliteta“). Isto tako može biti i oznaka koja stvara poveznicu sa zemljopisnim područjem bez izričitog navođenja naziva mjesta podrijetla (npr. slika, simbol ili amblem koji upućuje na određeno specifično zemljopisno područje ili zastava koja upućuje na određenu državu).

2.2 Oznake zemljopisnog podrijetla

Oznaka zemljopisnog podrijetla je naziv zemljopisnog područja ili neka druga oznaka koja ukazuje na to da neki proizvod ili usluga potječe iz određenog zemljopisnog područja te da posjeduje određenu kvalitetu i svojstva koja se pripisuju tom podrijetlu.

Zahtjevi za zaštitu oznakom zemljopisnog podrijetla viši su u odnosu na oznake podrijetla budući da proizvod treba imati kvalitetu, ugled ili drugo svojstvo koji su usko povezani sa zemljopisnim područjem njegova podrijetla.

Isto kao i oznake podrijetla, oznake zemljopisnog podrijetla mogu se sastojati od zemljopisnog naziva ili neizravne poveznice (npr. figurativnog simbola ili amblema kao što je primjerice prikaz poznate planine u Švicarskoj).

2.3 Oznake izvornosti

Oznaka izvornosti specifičniji je oblik zaštite³ zemljopisnih oznaka koji obavezno podrazumijeva bitni ili isključivi utjecaj posebnih prirodnih i ljudskih čimbenika⁴ određene

3 U nekim jurisdikcijama oznake zemljopisnog podrijetla upućuju na jaču poveznicu s mjestom podrijetla i nazivaju se „oznakama izvornosti“ (na razini Europske Unije koristi se naziv *Protected denominations of origin* – PDOs)

4 Ta definicija u skladu je s čl. 2 (1) Lisabonskog sporazuma za zaštitu oznaka izvornosti i njihovu međunarodnu registraciju iz 1958.

zemljopisne sredine i iz toga proizašlu osobitu kvalitetu i svojstva proizvoda ili usluga.

Kod oznaka izvornosti u pravilu se zahtijeva da se proizvodnja, priprema i obrada proizvoda i usluga u cijelosti odvija u naznačenom području.

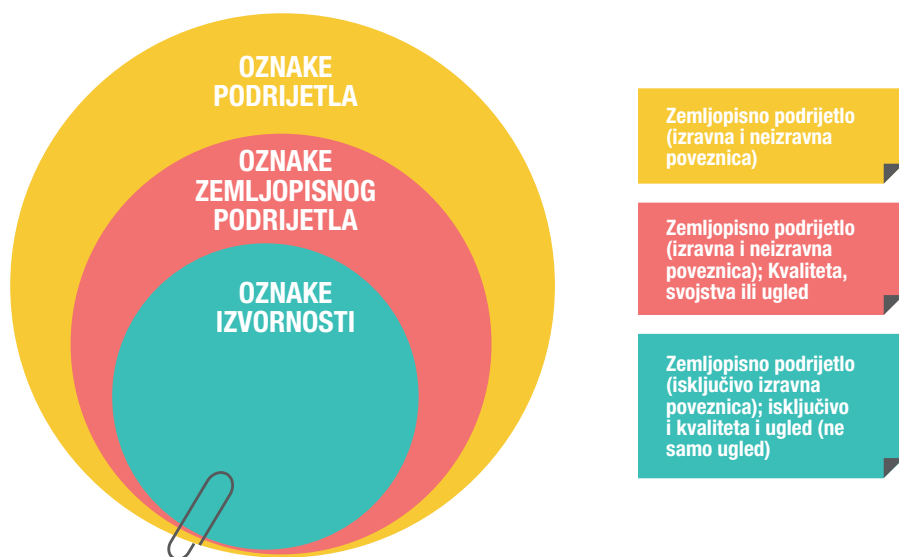
Oznakom izvornosti mogu se, osim naziva zemljopisnih područja ili znakova koji ukazuju da neki proizvod ili usluga potječe iz određenog zemljopisnog područja, štiti i tradicionalni zemljopisni i nezemljopisni nazivi koji se koriste za označavanje proizvoda ili usluga koji potječu iz neke regije ili mjesta, ako udovoljavaju propisanim uvjetima. Međutim, u praksi će gotovo uvijek oznaka izvornosti biti zemljopisni naziv. Oznaka izvornosti ne bi se mogla sastojati od neizravne reference na zemljopisno podrijetlo (kao što su simboli ili amblemi).

Oznakom izvornosti smatra se i naziv koji nije administrativni zemljopisni naziv određene zemlje, regije ili mjesta, a koji je dugotrajnom uporabom u gospodarskom prometu postao općepoznat kao naziv proizvoda koji potječe iz tog područja, ako ispunjava uvjete iz prethodnog odjeljka.

Zahtjevi za zaštitu oznakom izvornosti viši su nego za oznake zemljopisnog podrijetla jer ugled povezan s područjem podrijetla proizvoda sam po sebi nije dovoljan za pružanje zaštite, već proizvod mora imati kvalitetu i karakteristike koje su isključivo ili u bitnom povezane sa zemljopisnim podrijetlom.

Kao što je navedeno u shematskom prikazu niže, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti mogu se smatrati posebnim vrstama oznaka podrijetla.

Usprkos različitim razinama njihove povezanosti sa zemljopisnim sredinama, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti u suštini su zemljopisne oznake koje stvaraju kod potrošača poveznicu između njihovih očekivanja u pogledu kvalitete/ugleda i/ili svojstava određenog proizvoda i njegovog zemljopisnog podrijetla. Stoga, radi jednostavnosti, ubuduće ćemo sve oznake nazivati oznakama zemljopisnog podrijetla (krat. OZP), osim ako drukčije ne bude posebno naglašeno.

3. Kako su zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla?

3.1 Ciljevi zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla (OZP)

OZP predstavljaju vizualna sredstva (poput žiga) za potrošače koji ukazuju na to da proizvodi imaju određenu kvalitetu, ugled ili svojstva koji proizlaze iz njihovog zemljopisnog podrijetla. U tom smislu, OZP-e predstavlja vrlo vrijedno sredstvo za razlikovanje konkurentskih proizvoda na tržištu.

Nadalje, proizvodi zaštićeni OZP-a općenito postižu visoku cijenu na tržištu jer OZP-a nisu samo nazivi ili simboli; oni predstavljaju kvalitetu i ugled koji imaju vrijednost na tržištu. OZP-a stoga mogu imati važnu komercijalnu ulogu na tržištu, a za poduzeća mogu predstavljati zanimljiv marketinški potencijal u smislu brendiranja proizvoda.

Prema studiji Europske komisije⁵, procijenjena globalna prodaja proizvoda zaštićenih OZP-om na području Europske unije u 2010. godini iznosila je 54,3 milijuna eura i procjenjuje se da se proizvodi koji su zaštićeni OZP-om na području Europske unije prodaju za prosječno 2,23 puta višu cijenu od proizvoda koji su slične kvalitete, ali nisu zaštićeni OZP-om.

Rizik zlouporabe OZP-a visok je, posebno imajući u vidu motive „slobodnih jahača“ (engl. *free rider*⁶) da neovlašteno stječu korist od uporabe naziva OZP-a za proizvode slabije kvalitete koji potječu iz zemljopisnih područja koja ne uživaju jednak ugled.

Stoga je ključno zaštititi OZP-a kako bi se proizvođačima koji su ovlašteni koristiti određenu zemljopisnu oznaku priznato pravo da druge proizvođače spriječe u njezinom korištenju.

5 Studija naziva "External study: Value of production of agricultural products and foodstuffs, wines, aromatised wines and spirits protected by a geographical indication (GI)" dostupna je na sljedećoj poveznici: http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/value-gi_en.htm

6 Natjecatelji/konkurenti i drugi poslovni subjekti koji nepošteno stječu tržišnu prednost neovlaštenim korištenjem tuđih isključivih prava.

Zaštićene OZP-a ne daju svom korisniku pravo da druge osobe spriječi u proizvodnji proizvoda koristeći istovjetnu metodu i/ili metode dobivanja proizvoda navedene u specifikaciji proizvoda.

Nadalje, stjecanje isključivog prava na zemljopisnu oznaku važno je zbog sprječavanja registracije žigova⁷ koji bi s takvim oznakama mogli doći u sukob, kao i zbog smanjenja rizika da oznaka postane generički pojam.

3.2 Pravci zaštite

Glavni pravci zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla su:

- ▶ Takozvani, *sui generis* sustavi (posebni režimi zaštite) koji se općenito nadovezuju na prethodnu registraciju. Međutim, neke države, kao što je Švicarska, pružaju automatsku zaštitu svim oznakama zemljopisnog podrijetla i/ili oznakama izvornosti, bez obzira na prethodnu registraciju⁸
- ▶ Zaštita zajedničkim i jamstvenim žigovima.

Povrh navedenog, postoje i drugi pravci zaštite, primjerice pravilima o zaštiti tržišnog natjecanja, propisima koji reguliraju označavanje i oglašavanje proizvoda, propisima o zaštiti potrošača, kao i metodama koje se fokusiraju na poslovne prakse koje uključuju modele administrativnog priznanja proizvoda.

Neretvanska
mandarina

⁷ Vidi odjeljak 5. u poglavlju „Oznake zemljopisnog podrijetla i žigovi“ na stranici 18. ovog vodiča

⁸ Zaštita bez prethodne registracije pasivna je zaštita prema kojoj je koncept oznaka zemljopisnog podrijetla ili oznaka izvornosti definiran zakonom koji automatski štiti sve oznake zemljopisnog podrijetla i/ili oznake izvornosti protiv pogrešnog ili zavaravajućeg korištenja, npr. korištenja oznaka za proizvode koji ne potječu iz naznačenog zemljopisnog područja.

3.2.1 *Sui generis* zaštita

Zaštita oznaka zemljopisnog podrijetla funkcionira slično kao zaštita žigova i drugih prava intelektualnog vlasništva sve dok svojim ovlaštenim nositeljima daje isključivo pravo koristiti oznaku. Zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla svakako su posebna kategorija prava intelektualnog vlasništva.

Kao i druga prava intelektualnog vlasništva, oznake zemljopisnog podrijetla regulirane su po „principu teritorijalnosti“. Stoga, u slučaju da netko stekne *sui generis* pravo na oznaci zemljopisnog podrijetla na području određene jurisdikcije, ta zaštita priznata je na području te određene države, ali ne i izvan nje. S ciljem zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla u inozemstvu, ovisno o različitom nacionalnom, regionalnom i međunarodnom zakonodavstvu, moguće je postavljanje zahtjeva da se prvo zaštiti oznaka zemljopisnog podrijetla u zemlji podrijetla.

Registrirane OZP-a štite se bez vremenskog ograničenja. Navedeno znači da će zaštita ostati valjana bez potrebe za obnavljanjem sve dok se registracija OZP-a ne poništi. Ovisno o jurisdikciji, registracija zaštićene OZP može se poništiti ako sukladnost s uvjetima iz specifikacije proizvoda više ne bude mogla biti osigurana ili primjerice ako treća strana s legitimnim interesom zatraži poništavanje registracije.

OZP ne daje pojedinačna prava (kao što je to slučaj s patentima i žigovima), već „kolektivna prava“. Naime, jednom zaštićeno isključivo pravo korištenja oznake zemljopisnog podrijetla pripada svim proizvođačima u određenom zemljopisnom području koji zadovoljavaju posebne uvjete proizvodnje određenog proizvoda.

Šoltansko
maslinovo ulje

Korčulansko maslinovo ulje

Krčko maslinovo ulje

Ekstra djevičansko
maslinovo ulje Cres

Za koje je vrste proizvoda moguće registrirati OZP-a?

Oznake zemljopisnog podrijetla mogu se registrirati za poljoprivredne proizvode, prehrambene proizvode, vina i jaka alkoholna pića, rukotvorine i industrijske proizvode. Međutim, na razini Europske unije, nepoljoprivredni proizvodi ili industrijski proizvodi (kao što su tekstilni proizvodi, drveni ili keramički proizvodi itd.) ne mogu se štititi OZP-om. Usprkos tome, neke države članice EU pružaju zaštitu takvim proizvodima kao OZP-ima posebnim pravnim instrumentima na nacionalnoj razini (npr. njemačko zakonodavstvo pruža zaštitu pribora za jelo, škara, noževa i sl. putem OZP-a). Također, Švicarska ima poseban propis za zaštitu satova kao OZP-a).

3.2.1.1 Na nacionalnoj razini

Nacionalna zakonodavstva mogu imati posebne sustave zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla. Više informacija vezano za nacionalni zakonodavni okvir regulacije oznaka zemljopisnog podrijetla u pojedinoj državi može se pronaći u bazi podataka Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo – WIPO lex.

3.2.1.2 Na razini Europske unije

Sui generis sustav zaštite postoji na razini Europske unije u odnosu na OZP-a za vina i jaka alkoholna pića, poljoprivredne proizvode i prehrambene proizvode⁹. Nadalje, dvije vrste OZP-a, koji upućuju na različite razine povezanosti sa zemljopisnim područjem, daju isključiva prava zemljopisnim nazivima¹⁰ na cjelokupnom teritoriju Europske unije.

Zaštićene oznake izvornosti (ZOI) registriraju se za proizvode za koje se sve faze proizvodnje odvijaju na određenom zemljopisnom području, koristeći prepoznato znanje i vještine lokalnih proizvođača te sirovine iz dotične zemljopisne sredine. Ti proizvodi, čije su karakteristike strogo povezane s njihovim zemljopisnim podrijetlom, moraju biti sukladni detaljno izrađenim specifikacijama te kao takvi mogu biti označeni kao OI.

⁹ Vidi UREDBU (EU) br. 1151/2012 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 21. studenoga 2012. o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode OJ L 343/1

¹⁰ Oznake zemljopisnog podrijetla često su nazivi zemljopisnih područja. Međutim, nezemljopisne oznake također mogu biti zaštićene pod uvjetom da su povezane s određenim područjem. Primjerice, Feta sir nije dobio naziv po mjestu, ali je usko povezan s Grčkom zbog čega se identificira kao inherentno grčki proizvod.

Proizvodi koji nose oznake izvornosti (OI) imaju dokazane karakteristike koje su rezultat isključivo podneblja i vještina proizvođača u području proizvodnje s kojim su povezani. Proizvodi označeni OI stoga zahtijevaju da svi stadiji proizvodnje prehrambenog proizvoda budu izvršeni na određenom području. Treba postojati objektivna i bliska poveznica između svojstava proizvoda i njihovog zemljopisnog podrijetla. Primjeri su „Cafe de Valdesia“, „Stafforški sir“ ili „Shetlandska janjetina“.

Zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla (ZOZP) identificiraju proizvode čija je kvaliteta ili ugled povezan sa zemljopisnim područjem ili regijom u kojoj je proizvod proizveden, u kojoj se odvijao proces proizvodnje ili sama priprema za proizvodnju, usprkos tome što sve sirovine koje su korištene u proizvodnji nužno ne potječu iz te zemljopisne sredine. Svi proizvodi zaštićeni ZOZP-om moraju biti sukladni detaljno izrađenim specifikacijama proizvoda te mogu biti označeni kao ZOZP.

Proizvodi zaštićeni OZP-om imaju specifične karakteristike ili ugled koji ih povezuje s određenim područjem, a barem jedan stadij proizvodnog procesa mora se odvijati na tom području¹¹, dok sirovine koje se koriste u proizvodnji mogu potjecati iz drugog područja. Primjeri su „Clare Island losos“, „Šunka iz Serona“ ili „Dortmundsko pivo“.

¹¹ U tom smislu, vino zaštićeno OZP-om predstavlja iznimku. EU zakonodavstvo, štoviše, propisuje da barem 85 % grožđa koje se koristi u proizvodnji određenog vina potječe isključivo iz određenog zemljopisnog područja, a preostalih 15 % iz iste države članice EU (za OI se traži 100 % grožđa).

Postupak registracije	
Predregistra- cijska faza	Prilikom podnošenja zahtjeva za zaštitu OZP i OI, skupina - udruženje proizvođača, mora definirati proizvod u skladu s detaljnim specifikacijama koje čine sastavni dio dokumenta nazvanog „Specifikacija proizvoda“. Specifikacije su osnovni element zahtjeva za zaštitu zemljopisnog naziva. One sadrže karakteristike proizvoda i detalje, podatke o proizvodnom postupku i podrijetlu sirovine koja se koristi u proizvodnji.
Nacionalna faza	<p>Nadalje, proizvođači na razini EU na propisanom obrascu podnose zahtjev¹² za zaštitu naziva nadležnom državnom tijelu i¹³ određene države članice¹⁴.</p> <p>Nadležno državno tijelo ispituje zahtjev i provjerava dostavljenu dokumentaciju, a zahtjev potom, ako ispunjava sve propisane uvjete, prihvaća i objavljuje u službenom listu. Od dana objave započinje teći propisani rok za podnošenje prigovora na objavljenu obavijest o zahtjevu¹⁵ u kojem svaka osoba s legitimnim interesom, koja ima prebivalište ili sjedište na području te države članice može podnijeti prigovor na objavljenu obavijest o zahtjevu.</p> <p>Ako protiv objavljene prijave ne bude podnesen prigovor ili isti ne bude usvojen, država članica donosi odluku kojom prihvaća zahtjev – Rješenje o prijelaznoj nacionalnoj zaštiti OI, OZP te podnosi relevantni zahtjev za registraciju naziva na razini Europske unije Europskoj komisiji. Država članica može odobriti zaštitu zemljopisne oznake na nacionalnoj razini i to samo u prijelaznom razdoblju¹⁶, od dana podnošenja zahtjeva za registraciju Europskoj komisiji, koja provodi postupak na razini Europske unije te donosi konačnu odluku o registraciji oznake na razini cijele Europske unije¹⁷.</p>
Faza registracije na razini Europske unije	<p>Europska komisija (EK) ispituje zahtjev za registraciju i isti prihvaća ako utvrdi da ispunjava sve propisane uvjete te ga objavljuje u Službenom listu Europske unije. Od dana objave zahtjeva u Službenom listu počinje teći tromjesečni rok u kojem bilo koja država članica Europske unije i zainteresirana strana može podnijeti obrazloženi prigovor na zahtjev za registraciju¹⁸ Europskoj komisiji. U slučaju da prigovor bude osnovan, Europska će komisija pozvati zainteresirane strane (podnositelja zahtjeva i podnositelja prigovora) da postignu sporazum. Ako se u roku od 3 + 3 mjeseca ne postigne sporazum, Europska komisija donijet će odluku o registraciji¹⁹ i objaviti je u Službenom listu Europske unije.</p> <p>Ako prigovor ne bude podnesen, donosi se Uredba o upisu naziva u registar, isti se naziv registrira i unosi u Europski registar zaštićenih oznaka izvornosti, zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla i tradicionalnih izraza.</p>

Izrada Specifikacije
proizvoda

Ispunjavanje Zahtjeva
za zaštitu naziva OI, OZP
na propisanom obrascu
nadležnom državnom tijelu

Ispitivanje zahtjeva i
provjeravanje dostavljene
dokumentacije od strane
nadležnog državnog tijela

Rok za prigovor

Rješenje o prijelaznoj
nacionalnoj zaštiti OI, OZP

Registracija

Jednom kad su registrirani, komercijalna upotreba OI-i i OZP-a zabranjena je za sve usporedive proizvode koji nisu sukladni određenim specifikacijama.

Godine 1997. Švicarska je usvojila sličan sustav zaštite OI/OZP-a, utemeljen na principima uspostavljenima u zakonodavstvu Europske unije. Europska unija i Švicarska potom su sklopile sporazum o međusobnom priznavanju OI/OZP-a. Slijedom navedenog, Švicarski OI i OZP zaštićeni su na teritoriju EU, a europske OI-i/OZP-a registrirane na teritoriju Europske unije priznate su i zaštićene u Švicarskoj. U posljednje vrijeme, zaštita OI-i/OZP-a u Švicarskoj proširena je i na nepoljoprivredne proizvode.

3.2.1.3 Na međunarodnoj razini

Lisabonski sustav Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO) stavlja na raspolaganje sredstva za registraciju OI-i koje su već zaštićene u jednoj državi ugovornici na područjima svih drugih država članica²⁰. To se može učiniti jedinstvenom registracijom koja se naziva „međunarodna registracija“.

Štoviše, nakon što OI-i bude zaštićena u zemlji podrijetla, ovlaštenici prava korištenja iste mogu tražiti od nadležnih tijela podnošenje zahtjeva za međunarodnu registraciju po Lisabonskom sporazumu. Međunarodna registracija OI-i provodi se na zahtjev države podrijetla, nakon čega WIPO obavještava nadležna tijela drugih država ugovornica Lisabonskog sporazuma o novoj međunarodnoj registraciji OI-i²¹. Nadležna tijela koja su zaprimila obavijest o registraciji OI-i imaju pravo odbiti zaštitu na svom teritoriju na način da prije isteka jedne godine od zaprimanja obavijesti daju izjavu o tome WIPO-u. Ako isto ne učine, OI će biti zaštićena na područjima država ugovornica Lisabonskog sporazuma.

12 Informacije o načinu ispunjavanja i podnošenja prijave za upis OI/OZP dostupne su u priručniku Europske Komisije dostupnom na sljedećoj poveznici:
http://ec.europa.eu/agriculture/quality/schemes/guides/guide-for-applicants_en.pdf.

13 Popis nadležnih tijela država članica EU dostupan je na sljedećoj poveznici Europske komisije: http://ec.europa.eu/agriculture/quality/schemes/national-authorities_en.pdf

14 Jednom kad je zemljopisni naziv registriran kao OZP na nacionalnoj razini u državi podrijetla, prijavitelj - proizvođač izvan područja EU, prijavu može biti podnijeti e-mailom izravno Europskoj komisiji ili preko nacionalnog tijela.

15 Može se razlikovati ovisno o nacionalnoj jurisdikciji (primjerice u Velikoj Britaniji to razdoblje traje četiri tjedna).

16 Takva nacionalna zaštita prestaje kada se donese odluka o zaštiti oznake zemljopisnog podrijetla od strane Europske komisije.

17 Donošenjem odluke Europske komisije prestaje važiti tzv. prijelazna nacionalna zaštita, a naziv proizvoda postaje zaštićen od neovlaštenog korištenja i zlouporabe na cijelom tržištu Europske unije.

18 Zakonodavstvo Europske unije predviđa nekoliko osnova za prigovor, uključujući koliziju s postojećim nazivom biljne sorte ili životinjske pasmine, zatim koliziju s registriranim žigom te generičnost naziva za koji je podnesen zahtjev za registraciju.

19 Uredbu o upisu naziva u registar ili odluku o odbijanju zahtjeva za registraciju. U slučaju kada Europska komisija odbije zahtjev za registraciju naziva, prestaje i prijelazna nacionalna zaštita.

20 Ukupni broj država ugovornica Lisabonskog sporazuma je 28. Među državama članicama EU samo su Bugarska, Češka, Francuska, Grčka, Madarska, Italija, Portugal, Rumunjska, Slovačka i Španjolska potpisale Sporazum, postajući tako članice tzv. Lisabonske unije. Ukupan broj država članica Lisabonske unije dostupan je na sljedećoj poveznici http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=10.

21 Više informacija o Lisabonskom sustavu dostupno je na sljedećoj poveznici <http://www.wipo.int/lisbon/en/index.html>.

Lisabonski sustav omogućuje zaštitu OI-i za nepoljoprivredne proizvode. Primjer za to je Trojanska keramika koja je zaštićena za određene keramičke proizvode koji se ručno proizvode blizu područja grada Troje u Bugarskoj.

3.2.2 Zajednički i jamstveni žigovi

Potrebno je istaknuti da se na područjima mnogih država pravo na zemljopisne oznake može steći primjenom relevantnih propisa koji reguliraju područje žigovnog prava registracijom zajedničkog žiga²² i/ili jamstvenog žiga²³ za jedan ili više razreda proizvoda i/ili usluga.

Zajednički žigovi označavaju podrijetlo proizvoda ili usluga i to ne u zemljopisnom značenju, već u odnosu za udruženje proizvođača i njihovih članova. Udruženje koje podnosi prijavu za zaštitu OZP-a kao zajedničkog žiga mora se sastojati od članova koji potječu iz zemljopisnog područja označenog OZP-a.

Jamstveni žigovi služe kako bi potvrdili da su određeni proizvodi ili usluge u skladu s određenim standardima. Među tim standardima može biti i zemljopisno podrijetlo proizvoda. Jamstveni žig pruža zaštitu nazivu ili kombinaciji naziva i loga koji može koristiti bilo koji proizvođač čija je proizvodnja određenih proizvoda sukladna propisanim standardima.

Dok OZP-e nisu vezane određenim rokom valjanosti, zajednički i jamstveni žigovi generalno su zaštićeni na razdoblje od deset godina s mogućnošću obnove.

Trojanska keramika, područje oko grada Troje u Bugarskoj

²² Zajednički žig može se registrirati na razini Europske unije kao zajednički žig EU ili na međunarodnoj razini po Madridskom sustavu. Više informacija možete pronaći na internetskim stranicama EUIPO-a i WIPO-a.

²³ Iako jamstveni žigovi postoje u nekim nacionalnim sustavima zaštite intelektualnog vlasništva, od listopada 2017. godine bit će moguće registrirati jamstveni žig EU koji će pružati zaštitu na razini cijele EU. Više informacija možete pronaći na internetskim stranicama EUIPO-a i WIPO-a.

4. Provedba/instrumenti zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla

U slučaju povreda prava registriranih OZP-a, primjerice krivotvorenjem, postoji širok spektar pravnih lijekova građanskog i kaznenog prava koji stoje na raspolaganju. Međutim, procedure i sankcije variraju od jedne države članice do druge.

Nadalje, učinkovito sredstvo predviđeno propisima Europske unije protiv krivotvorenja jesu carinske mjere EU, koje omogućavaju nositeljima prava da traže od nadležnih tijela carinske uprave sprječavanje ulaska na teritorij Europske unije proizvoda koji povređuju njihova prava intelektualnog vlasništva (uključujući i OZP). Nadalje, nadležna tijela carinske uprave mogu oduzeti predmete za koje procijene da povređuju prava intelektualnog vlasništva i mogu ih zadržati i uništiti, pod uvjetom da se vlasnik, odnosno deklarant privremeno oduzetih predmeta ne protivi uništenju u roku od deset radnih dana od dana zaprimanja obavjesti o privremenom oduzimanju (tri dana u slučaju pokvarljive robe)²⁴.

---

²⁴ Za više informacija vidi "EU IP custom action a cost-effective weapon against counterfeiting" na stranici 5 našeg [Biltena br. 17](#).

5. Oznake zemljopisnog podrijetla i žigovi

5.1 Razlikovne oznake s različitim funkcijama

OZP i žigovi razlikovne su oznake koje služe razlikovanju predmeta i usluga na tržištu. Obje vrste oznaka sadržavaju informaciju o podrijetlu proizvoda ili usluge i omogućuju potrošačima razlikovanje između proizvoda u odnosu na njihovo podrijetlo i određenu kvalitetu vezanu za njihovo podrijetlo.

Dok **žigovi** služe razlikovanju proizvoda ili usluga jednog poduzetnika od proizvoda i usluga drugog poduzetnika, **oznake zemljopisnog podrijetla** služe identificiranju proizvoda ili usluge s obzirom na njihovo podrijetlo iz određene zemljopisne sredine, neovisno o poduzetniku koji proizvodi proizvode ili pruža usluge označene oznakom.

Kao pravilo, žig je znak ili kombinacija znakova koja ima razlikovan karakter. Svaka isključivo opisna riječ koja se primjerice odnosi na materijal, kvalitetu, vrstu, mjesto proizvodnje, svrhu ili cijenu proizvoda ili bilo kakvu drugu isključivo opisnu oznaku ne može se štiti žigom. Stoga, **nije moguće registrirati žig koji se sastoji isključivo od zemljopisnog naziva**. Opisni znakovi pripadaju javnoj domeni: oni moraju ostati dostupni svima jednako i ne mogu se monopolizirati. Međutim, zemljopisne oznake mogu se registrirati pod uvjetom da steknu razlikovnost kroz svoju uporabu i da omogućuju identifikaciju određenog proizvoda ili usluge, bez navođenja zemljopisnog podrijetla.

S druge strane, oznake zemljopisnog podrijetla zadane su nazivom zemljopisnog područja i najčešće odgovaraju nazivu zemljopisne sredine podrijetla proizvoda ili nazivu po kojem je taj proizvod poznat u određenoj zemljopisnoj sredini.

5.2 Kolizija žigova i OZP-a

Zemljopisne oznake uobičajeno se koriste u poslovanju kako bi opisale ili promovirale karakteristike proizvoda ili usluga koji se nude na tržištu. Štoviše, mnogi proizvodi sadrže poveznicu s vlastitim zemljopisnim podrijetlom u svom žigu ili na pakiranju. Stoga je nužno za trgovce da budu svjesni odnosa između žiga i oznake zemljopisnog podrijetla, kao i potencijalnih sukoba koji, s obzirom na različite funkcije, mogu nastati između njih.

Ranija OZP vs kasniji žig

Ako postoji OZP koja je ranije registrirana (ili je podnesena prijava za registraciju), ista će imati prednost pred kasnijim žigom (princip prioriteta). Stoga, ako podnositelj prijave zahtjeva registraciju zemljopisnog naziva kao žiga koji je već ranije registriran kao OZP, takva će prijava za registraciju žiga biti odbijena.

Raniji žig vs. kasnija OZP

Jednom kad se OZP-a registira, raniji žig mora koegzistirati s njim, osim ako se ne dokaže da je taj žig bio registriran u zloj vjeri.

Bilo kako bilo, u slučaju postojanja uglednog žiga²⁵, taj žig bi imao prednost pred registracijom zemljopisne oznake u odnosu na koju se traži registracija OZP-a ako bi postojala opasnost dovodenja u zabludu potrošača o pravom identitetu proizvoda u odnosu na takvu OZP.

Prije podnošenja prijave žiga, odnosno prije korištenja zemljopisne oznake, potrebno je provjeriti je li oznaka zaštićena kao OZP na određenom zemljopisnom području. Za izvršenje predmetne provjere dostupno je nekoliko baza podataka na nacionalnoj razini, međunarodnoj razini i na razini Europske unije.

Zagorski
puran

²⁵ Ugledni žigovi su žigovi u značajnom dijelu relevantne javnosti u odnosu na određene proizvode i usluge na koje se taj žig odnosi, na značajnom teritoriju Europske unije.

6. Kako pretraživati baze podataka oznaka zemljopisnog podrijetla

6.1 Na nacionalnoj razini

Neki nacionalni uredi za intelektualno vlasništvo omogućuju pristup bazama podataka koje uključuju popis oznaka zemljopisnog podrijetla koje su zaštićene na nacionalnom teritoriju. Stoga, radi pregleda na nacionalnom teritoriju, treba kontaktirati nadležni nacionalni ured za intelektualno vlasništvo (u Hrvatskoj Državni zavod za intelektualno vlasništvo), koji bi mogao (ili ne bi mogao) omogućiti pristup bazi podataka za pretraživanje registriranih OZP-a. Popis ureda dostupan je na WIPO stranici.

6.2 Na razini Europske unije

Popis od gotovo 3 400 OZP-a registriranih na području EU dostupan je u četirima bazama podataka kojima upravlja Europska komisija:

- ▶ [DOOR](#) za prehrambene proizvode,
- ▶ [E-BACCHUS](#) za vina,
- ▶ [E-SPIRIT-DRINKS](#) za alkoholna pića
- ▶ Registar aromatiziranih vina²⁶.

6.3 Na međunarodnoj razini

Moguće je pretraživati OZP zaštićene Lisabonskim sustavom putem [WIPO's LISBON EXPRESS](#)²⁷.

---

²⁶ Aromatizirana vina su proizvodi koji se dobivaju iz proizvoda vinskog sektora obogaćeni sa aromom. Za više informacija o zaštiti vina kao OZP-a vidi UREDBU (EU) br. 251/2014 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 26. veljače 2014. o definiciji, opisivanju, prezentiranju, označavanju i zaštiti oznaka zemljopisnog podrijetla aromatiziranih proizvoda od vina i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1601/91.

²⁷ Za više informacija kako koristiti baze podataka OZP pročitajte "Searching Geographical Indications" na str. 12. našeg Biltena br.22

Korisni izvori

Za daljnje informacije, molimo pogledati:

- ▶ Oznake zemljopisnog podrijetla – Uvod, WIPO http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/geographical/952/wipo_pub_952.pdf
- ▶ Lisabonski sustav, WIPO http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/geographical/942/wipo_pub_942.pdf
- ▶ Oznake zemljopisnog podrijetla, Europska komisija <http://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/intellectual-property/geographical-indications/>
- ▶ Intellectual Property for Agri-food Small and Medium Enterprises, WIPO http://www.uibm.gov.it/attachments/FINAL%20Guide_for_IP%20Agri-food%20SME%20_Italian_publication_EN_GBA-Jaiya.pdf

6.4. Pravni okvir u Republici Hrvatskoj:

U Republici Hrvatskoj razlikujemo oznake izvornosti, zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalne specijalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koji su regulirani Uredbom (EU) br. 1151/2012 o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode (SL L 343, 14. 12. 2012.), Ispravkom Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenog 2012. o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode (SL L191 od 17. srpnja 2015.) - ispravak hrvatskog prijevoda Uredbe, zatim Zakonom o poljoprivredi (NN br. 30/15) i Pravilnikom o zaštićenim oznakama izvornosti, zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalnim specijalitetima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (NN br. 65/15). Pored navedenih zaštićenih zemljopisnih oznaka postoje i oznake o vinima, aromatiziranim vinima, jakim alkoholnim pićima, ekološkim proizvodima i proizvodima najudaljenijih regija, na koje se ne odnosi gornji zakonodavni okvir.

Popis zaštićenih zemljopisnih oznaka za Republiku Hrvatsku dostupan je u DOOR bazi podataka Europske Komisije.

Sheme nacionalne zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla i zaštite na nacionalnoj razini i na razini EU koje je objavilo Ministarstvo poljoprivrede na sljedećim su poveznicama:

- ▶ Nacionalna zaštita u Republici Hrvatskoj (Shema): <http://www.mps.hr/UserDocslImages/HRANA/NAC%20POSTUPAK%20SHEMA.pdf>
- ▶ Zaštita na EU razini (Shema): [http://www.mps.hr/UserDocslImages/HRANA/EU%20POSTUPAK%20SHEMA%201%20\(2\).pdf](http://www.mps.hr/UserDocslImages/HRANA/EU%20POSTUPAK%20SHEMA%201%20(2).pdf)

O EUROPSKOM IPR HELPDESKU

Europski IPR Helpdesk ima za cilj podizanje svijesti o intelektualnom vlasništvu (IP) i pravima intelektualnog vlasništva (IPR) pružanjem usluga, davanjem direktnih savjeta i treninga o pitanjima intelektualnog vlasništva i prava intelektualnog vlasništva sadašnjim i potencijalnim sudionicima projekata financiranih od EU, a vezanima uz istraživanje i razvoj te Program za konkurentnost i inovacije (CIP). Osim toga, Europski IPR Helpdesk pruža potporu iz područja intelektualnog vlasništva malim i srednjim poduzećima koja pregovaraju ili zaključuju transnacionalne ugovore o partnerstvu, osobito kroz Europsku poduzetničku mrežu. Sve su usluge besplatne.

Helpline: Usluga Helpline odgovara na vaše upite iz područja intelektualnog vlasništva u roku od tri radna dana. Molimo kontaktirajte nas registracijom na našim internetskim stranicama (www.iprhelpdesk.eu), telefonom ili faksom.

Internetske stranice: na našim internetskim stranicama možete pronaći opsežne informacije i pomoćne dokumente o različitim aspektima prava intelektualnog vlasništva te upravljanja intelektualnim vlasništvom, osobito u odnosu na posebna pitanja vezana uz intelektualno vlasništvo u kontekstu programa financiranih od strane Europske unije.

Bilten: Budite u tijeku s posljednjim novostima o intelektualnom vlasništvu te čitajte stručne članke i studije slučaja pretplatom na naš e-mail bilten.

Treninzi: Dizajnirali smo katalog treninga koji se sastoji od devet različitih modula. Ako ste zainteresirani planirati jedan trening s nama, dovoljno je da nam pošaljete e-mail.

ODRICANJE ODGOVORNOSTI/PRAVNE UPUTE

Sadržaj ove brošure ne može se smatrati službenim stajalištem Europske komisije, niti je Europska komisija ili bilo koja osoba koja djeluje u ime Europske komisije odgovorna za njezino korištenje. Iako Europski IPR Helpdesk nastoji pružati usluge na visokoj razini, nema jamstva za ispravnost ili točnost sadržaja ove brošure te stoga ni Europska komisija niti članovi konzorcija Europskog IPR Helpdeska nisu odgovorni niti mogu biti odgovorni za bilo kakav gubitak koji nastane kao posljedica korištenja ove brošure. Cjelovit tekst našeg odricanja od odgovornosti možete pronaći na stranicama www.iprhelpdesk.eu.

Ovaj vodič prevela je i prilagodila Maja Bilić Paulić, dok je ulogu urednika imao Vedran Didara ispred Hrvatske agencije za malo gospodarstvo, inovacije i investicije HAMAG-BICRO, kao ambasador Europskog IPR Helpdeska. Prevedeno djelo proizlazi iz originalnih materijala dobivenih bez naplate od strane Europskog IPR Helpdeska. Europski IPR Helpdesk nije odgovoran za izmjene ili gubitak relevantnosti sadržaja koji je mogao nastupiti tijekom prevođenja ili prilagodbe. Detaljne pravne upute nalaze se na www.iprhelpdesk.eu

Kontakt

Za komentare, prijedloge ili dodatne informacije, molimo kontaktirajte

European IPR Helpdesk
c/o infeuope S.A.
62, rue Charles Martel
L-2134, Luxembourg
Email: service@iprhelpdesk.eu
Tel: +352 25 22 33 – 333
Fax: +352 25 22 33 – 334

HAMAG – BICRO

Ksaver 208, 10 000 Zagreb
Vedran Đidara
E-mail: vedran.didara@hamagbicro.hr
Tel: + 385 1 2352 628

Sveučilište u Splitu, Ured za transfer tehnologije

Nikola Balić
R. Boškovića 31, 21000 Split
Tel: +385 21 566 882
E-mail: een@utt.unist.hr

Tera Tehnopolis d.o.o.

Ivan Štefanić
Trg Ljudevita Gaja 6, 31 000 Osijek
Tel: + 385 31 251 000
E-mail: ivan.stefanic@tera.hr

Europa pred vratima vaše tvrtke

